

ний документ ринкової економіки. Не дивлячись на існуючі недоліки, цей документ виконує дуже важливі функції: закріплює основи та порядок правового регулювання державно-господарської діяльності, визначає шляхи та напрямки господарської трансформації, забезпечує ефективну реалізацію державних реформаторських процесів, закріплює правопорядок в господарських відносинах. Кодекс замінив численне, різноманітне та суперечливе господарське законодавство, став основоположним комплексним документом по регулюванню економічних правовідносин в будь-якій сфері господарювання, полегшив суб'єктам господарської діяльності реалізацію статутної діяльності [2, с.9].

Автор, пропонує способи вирішення основних проблем стосовно господарського законодавства, а саме :

- вдосконалити господарське законодавство, особливо господарський кодекс звернувши увагу на його зміст;

- усунути множинність нормативних актів, регламентуючих одне й те ж питання. Господарський кодекс України здебільшого визначає основні засади діяльності в різних сферах господарювання. Для врегулювання окремих форм, сфер та етапів господарювання існує ціла низка спеціальних законів України. Крім того, в даний час в Україні діє понад 130 законів і величезна кількість інших нормативно-правових актів, що регулюють окремі питання господарської діяльності [3, с. 356]. Закони України "Про зовнішньоекономічну діяльність", "Про інвестиційну діяльність", "Про режим іноземного інвестування", "Про лізинг", "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг", "Про інноваційну діяльність" тощо;

- уніфікувати існуючі норми, привести їх у співвідношення з нормами господарського кодексу України;

- зменшити корупційний процес в судових органах, а саме підвищити контроль під час розгляду господарської справи.

Отже, необхідно постійно виявляти й усувати недоліки, прогалини і помилки у визначенні перспектив і напрямів розвитку основи господарського права. Потребує врахування історія і реальність національного господарювання, його особливості, менталітет українського підприємця.

Література

1. Господарський кодекс України від 03 лютого 2013 р. (зі змінами і доповненнями) // Офіційний сайт Верховної Ради України.[Електрон-

ний ресурс]. – Режим доступу: – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

2. Коростей В.І. Трансформація господарської норми права // Збірник тез Всеукраїнської науково-практичної конференції "Господарсько-правове, цивільно-правове та фінансово-правове забезпечення розвитку сучасної економіки України". – Донецьк. 2008. – 241 с.

3. Опришко В. Ф., Шульженко Ф. П., Шимон С. І. та інші. Правознавство: Підручник / За заг. ред. В. Ф. Опришка, Ф. П. Шульженка. – К.: КНЕУ. – 2003. – 767 с.

4. Щербина Н.А. Господарське право України: Підручник для самост. вивч. дисц. – К.: Знання. – 2009. – 470 с.

УДК 346.5 (043.2)

Волгогонова Д.Ю.,
студентка,

Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Корчак Н.М., к.ю.н., доцент

СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ "ПРАВО НА УЧАСТЬ У ТОВАРИСТВІ" ТА "ПРАВО НА ЗАСНУВАННЯ ТОВАРИСТВА"

Право на участь у товаристві та право на заснування товариства безпосередньо пов'язані між собою. Маючи значну схожість, названі права, тим не менш, є різними. Передусім слід виходити з розмежування такої категорії учасників товариств, як засновники й ті особи, котрі у подальшому набули права участі у товаристві. Правове становище засновників дещо відрізняється від правового становища інших учасників (членів, акціонерів). Вони несуть додаткові обов'язки, при чому один перед одним, а не перед товариством, на етапі його створення. Можна навіть стверджувати, що вони найбільш зацікавлені особи, оскільки саме їх стараннями досягнуто результат – створено товариство[1]. При створенні непідприємницьких товариств та кооперативів договір не укладається, й те, що на цій стадії складання відносин (начала корпоративних відносин) особи часто вже вкладають майно, формуючи первісний статутний капітал. Отже, ці відносини мають організаційний і майновий характер.

Засновники можуть звернутися і до спеціалізованої компанії для надання допомоги із створення товариства, проведення всіх необхідних для цього дій. Договір із спеціалізованою компанією з їх надання також укладають засновники. Поряд із обов'язками особи, які займаються створенням товариства, набувають і особливих прав, таких, яких не мають інші учасники товариств. Це не тільки пільги засновників, про які йдеться у ч.6 ст. 35 Закону України "Про господарські товариства", а й фактично розподіл всіх сфер впливу, починаючи з етапу створення товариства. Вказане знаходить прояв у тому, що засновники визначають свої частки у статутному капіталі товариства як спочатку, так і при додаткових емісіях, оскільки вони набувають переважних прав на надбання акцій у цьому випадку. Засновники також оцінюють свої вклади, внесені не у грошовій формі, чим й впливають на розмір статутного капіталу товариства. Вони вже з моменту створення товариства входять до складу його органу, оскільки формування останнього відбувається як при додержанні порядку, передбаченого Господарським кодексом України, тобто до державної реєстрації товариства – на установчих зборах, так і в порядку, встановленому Цивільним кодексом України, коли всі акції розподіляються між засновниками і вони після створення товариства обирають його органи, а потім вже можуть проводити відкриту підпису на акції. Потребує з'ясування питання, чи визначено на рівні певні вимоги та заборони щодо тих осіб, котрі виступають як засновки товариств, та яких не висувається стосовно інших учасників товариств [2]. Так, особи з непогашеною судимістю не мають права виступати засновниками, але мають право на придбання акцій на вторинному ринку. Однак, будучи акціонерами, вони обмежуються в правах, що надаються акціонеру акцією, зокрема, у праві бути обраним до органів АТ, оскільки члени останніх згідно із ст. 23 Закону України "Про господарські товариства" є посадовими особами. При з'яванні можливості для державних службовців бути засновниками та акціонерами, слід зважати на те, чи є права останніх корпоративними правами. Складність при цьому полягає у тому, що ЦК України не використовує дану термінологію і не визначає поняття корпоративних прав, а обмежується лише такими правами, як прав учасників господарських товариств (ст.116) та право участі у товаристві (ст.100). Не можуть існувати корпоративні права у засновників приватних установ, створюваних за ЦК, а також державних та комунальних підприємств, які ГК визначає як унітарні. Корпоративні права, які мають учасники корпоративних відносин та які не врегульовані в ЦК як цивільно-правові, стикаються із засто-

совуваним у цьому Кодексі терміном "право участі". Передусім, звертає на себе увагу те, що в ст. 100 ЦК йдеться про право участі в товаристві, а не в будь-якій юридичній особі, тобто це право мають учасники товариств і не мають засновники установ. Вживання терміна "право участі", однак, не поєднане з його визначенням, яке в ЦК відсутнє. Загальне розуміння поняття "участі" та регулювання в ЦК та Законі України "Про господарські товариства" прав учасників товариств дає змогу коротко підсумувати, що право участі: надає можливість бути причетним до чогось, у чому особа бере участь, тобто воно засвідчує той факт, що особа перебуває у певному зв'язку з іншими особами. Цей зв'язок обумовлюється й іншими правовими категоріями: метою, майном, управлінням, підприємницькою діяльністю. З огляду на те, що брати участь у відносинах з іншими особами можна лише з певною метою, право на участь виникає тоді, коли учасники об'єднані спільною метою, досягнення якої вони прагнуть [3]. Саме останньому й підпорядковується впорядкування їх зусиль через налагодження відповідних майнових, організаційних, немайнових відносин та підприємницької діяльності. Для складання наведених зв'язків між учасниками мають значення як майновий, так і організаційний аспекти. Вичленити один з них було б неправильним, позаяк вони являють собою нерозривну єдність: майнова участь (вкладення капіталу у різні способи, зокрема придбанням акцій) зумовлює організаційні права (право на участь в управлінні через принцип "одна акція – один голос"). І навпаки: без організаційних зусиль, що мають місце як спочатку при створенні товариства, так і в подальшому при налагодженні його діяльності та належному рівні управління майнові права не матимуть ніякої цінності. В руслі наведеного неоднозначно сприймається позначення в ст. 100 ЦК права участі в товаристві як особистого немайнового права. Тому зіставлення особистих немайнових прав з правом участі, яке може мати будь-яка особа і яке, по суті, є знеособленим, доводить, що воно не є особистим немайновим правом, а застосовуваний у ст. 100 ЦК прийом слід розцінювати як невдалий.

Отже, сукупність прав та обов'язків, котрі мають засновники, відрізняються від прав та обов'язків тих учасників товариства, які набули такого статусу пізніше.

Література

1. Щербина В. С. Правова природа корпоративних відносин // Українське комерційне право. – 2006. – № 7. – С. 10-14.

2. Вінник О. М. Деякі питання здійснення та захисту корпоративних прав в Україні//Вісник господарського судочинства .- № 1.-2008.- С.24.

3. Корпоративне управління: Монографія за ред. проф. І. Спасібо-Фатєєвої.- Харків:"Право", 2007.-345 с.

УДК 346.5 (043.2)

Гапченко І.А.,
студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Горбатюк Я.В., асистент

ЩОДО ПИТАННЯ ЛІЦЕНЗУВАННЯ ЯК ОДНОГО ІЗ ЗАХОДІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

На сучасному етапі розвитку правової системи України організація і правове забезпечення державного регулювання є однією з нових та мало досліджених проблем в господарському праві. Ліцензування є одним із заходів державного регулювання господарських відносин в Україні, воно є своєрідним превентивним заходом і служить для запобігання негативним наслідкам діяльності монопольних організацій, захисту найважливіших сфер життя, внутрішнього ринку та національних інтересів.

Проблемі ліцензування як заходу державного регулювання господарської діяльності присвятили свої наукові праці В. Авер'янов, Ю. Битяк, Р. Калюжний, В. Шкарупа, З. Гладун, Л. Шестак та інші.

Ліцензування – відносно нова форма адміністративного регулювання господарської діяльності в Україні, адже вона сформувалася на засадах правових норм, прийнятих на початку ХХІ століття. Тому в науковій літературі ще не досить досконало розроблені або взагалі не розроблені питання сутності ліцензування, ліцензійних правовідносин, контролю і нагляду у сфері ліцензування.

Якщо ще не досить давно такі поняття як "ліцензування", "ліцензія" використовувались лише в зовнішньоекономічній, патентній та дозвільній сферах, то зараз вони притаманні й господарській сфері діяльності суб'єктів господарювання. Це пов'язано з тим, що:

– ліцензування господарської діяльності є одним із видів держав-

ного регулювання економіки, основною метою якого є забезпечення єдиної державної політики у цій сфері, а також захист основних економічних інтересів держави;

– ліцензування господарської діяльності покликано захищати інтереси громадян, які виступають безпосередніми споживачами товарів і послуг, що виробляються чи надаються суб'єктами господарювання, тобто ліцензування є однією з форм забезпечення належного дотримання та використання прав і свобод громадян;

– сутність ліцензування полягає в установленні державою визначених умов і правил для здійснення окремих видів господарської діяльності.

В науковій літературі термін "ліцензування" найчастіше тлумачиться як порядок надання дозволів на здійснення окремих видів діяльності спеціально уповноваженими на те державою органами. Стаття 1 Закону України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності", в свою чергу, визначає ліцензію як документ державного зразка, який затверджує право ліцензіата на провадження зазначеного в ньому виду господарської діяльності протягом визначеного строку за умови виконання ліцензійних умов [1].

На сьогоднішній день в законодавстві України існують деякі проблеми в сфері ліцензування, що пов'язано з досить значною кількістю нормативно-правових актів, які регулюють саме цю сферу господарської діяльності. Це свідчить про те, що інститут ліцензування не досить чітко врегульований єдиним законодавчим актом, а саме Законом України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності" (далі – Закон), а також про необхідність вдосконалення інституту ліцензування як на теоретичному, так і на практичному рівнях.

В тому числі Законом не визначені критерії для віднесення певного виду господарської діяльності до таких, що підлягають ліцензуванню. Науковці зазначають, що соціально-економічна обумовленість ліцензування окремих видів господарської діяльності знаходиться за межами право розуміння і тому її важко правильно оцінити.

Проте критерії ліцензування підприємницької діяльності були визначені Концепцією розвитку державної системи ліцензування підприємницької діяльності та її видами [2], де закріплені положення, відповідно до яких регулюванню мають підлягати тільки ті види підприємницької діяльності, які безпосередньо впливають на здоров'я людини, навколишнє природне середовище, безпеку держави. Тобто лі-